

ἀγριελοκουτσούρα ἡ, ἀμάρτ. ἀγρελ-λοκουτσούρα Χίος (Καρδάμ.) ἀργουλιδοκουτσούρα Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὖσ. ἀγριέλα καὶ κουτσούρα.

Κορμός ἀγριελαίας ὡς φυσικῶς ἔχει. Μεταφ. ἐπὶ τοῦ ἀπαιδεύτου, ἀμαθοῦς (διότι τῆς ἀγριελαίας ὁ κορμός εἶναι μάλιστα ἀνώμαλος).

ἀγριελόμπρατσος ὁ, ἀμάρτ. ἀγριλόμπρατσος Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τῶν οὖσ. ἀγριελαῖα καὶ μπράτσος, δι' ὃ ἰδ. μπράτσο.

Κλάδος ἀγρίας ἐλαίας.

ἀγριελόξυλο τό, ἀμάρτ. ἀγριλόξυλο Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀργουλιδόξυλο Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὖσ. ἀγριελαῖα καὶ ξύλο.

Σύλον ἀγριελαίας.

ἀγριελόρριζα ἡ, ἀμάρτ. ἀγριλόρριζα Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀργουλιδόρριζα Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὖσ. ἀγριελαῖα καὶ ρίζα.

Ρίζα ἀγριελαίας: Ἀγριλόρριζά 'ναι καὶ δὲ σκίζει, μόνον ἥσυχά, μὴν παιδεύεσθαι.

ἀγριελος ὁ, ἀμάρτ. ἀγρελος Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Ἰων. (Κρήν.) Χίος ἀγρελ-λος Ἰκαρ. Χίος (Μεστ. Πυργ.) ἀγρελ-λους Χίος (Μεστ.) ἀγριλος Ἡπ. Νάξ. (Κορων.) Μέγαρ. ἀργουλο Ἀπουλ. (Καλημ. Σολέτ.)

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὖσ. ἀγριελαῖος ἡ μεγεθ. τοῦ οὖσ. ἀγριέλι.

1) Ἡ ἀγρία ἐλαία ἔνθ' ἄν. β) Ὁ καρπὸς τῆς ἀγρίας ἐλαίας ἔνθ' ἄν. 2) Συνεκδ. πᾶν εἶδος δένδρου Ἀπουλ. (Καλημ. Σολέτ.): Ἐ τούρτουρα ποῦ χάν-νει ἡ κουμπανία 'ε καῖζει 'ς ἀργουλο χλωρὸ (ἡ τρυγών, ἡ ὁποία χάνει τὴν συντροφίαν της, δὲν καθίζει σὲ χλωρὸ κλαδί) Σολέτ. || Ἄσμ.

Ἀργουλοι τσαῖ 'ὰ πουλλία ποῦ 'ε νοοῦνε
ἐς τοῦτο κόσμον στέουνε τσαῖ ἀγαποῦνε

(δένδρα καὶ πουλλιά ποῦ δὲν νοοῦν εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον στέργουν καὶ ἀγαποῦν) Καλημ.

Πᾶ φιοῦρο τοι ἀργουλο μιλεῖ

(κάθε ἄνθος καὶ δένδρον ὁμιλεῖ) αὐτόθ.

Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Ἀγρελος Χίος Ἀγρελ-λος Ἰκαρ. Ἀγριλος Κεφαλλ. Νάξ. (Κορων.) Πελοπν. (Μεσσ.)

ἀγριελούκλα ἡ, ἀμάρτ. ἀγριλούκλα Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὖσ. ἀγριελαῖα καὶ τῆς μεγεθ. καταλ. -οὐκλα.

Μεγάλη ἀγριελαία.

ἀγριελούλλα ἡ, ἀμάρτ. ἀγριλούλλα Στερελλ. (Αἰτωλ.) Ἡπ. Κεφαλλ.

Ὑποκορ. τοῦ οὖσ. ἀγριελαῖα.

1) Μικρὰ ἀγριελαία ἔνθ' ἄν. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων. Ἡπ. Στερελλ. (Αἰτωλ.) 2) Πόα τις μὲ φῶειδῃ φύλλα Κεφαλλ.

ἀγριελόφυλλο τό, ἀμάρτ. ἀγριλόφυλλο Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀργουλιδόφυλλο Κρήτ.

Ἐκ τῶν οὖσ. ἀγριελαῖα καὶ φύλλο.

Φύλλον ἀγριελαίας.

ἀγριελωτή ἡ, ἀμάρτ. ἀγριλωτή Πελοπν. (Μάν.)

Ἐκ τοῦ ἀμαρτ. ἐπιθ. ἀγριελωτός.

Τόπος κατάφυτος ἐξ ἀγριελαίων. Ἡ λ. καὶ ὡς τοπων.

ἀγρίεμα τό, κοιν. ἀγριεμα Πελοπν. (Οἶν.) ἀγρίεμαν Πόντ. (Σάντ. Χαλδ.) ἀγρίμα Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀγρεμα Πόντ. (Ὁφ.) ἀγρεμαν Πόντ. (Κερασ. Σάντ. Χαλδ.) ἀγρεμα Καλαβρ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀγριεύω, παρ' ὃ καὶ ἀγρεύω, ὅθεν ἀγρεμα.

1) Τὸ νὰ βλέπη τις ἀγρίως, βλοσυρῶς, ἡ ἀγρία ἔκφρασις τοῦ προσώπου, βλοσυρότης, στυγνότης κοιν.: *Γιὰ δὲς ἀγρίεμα ποῦ τὸ κάμνει! Τί ἀγρίεμα εἶναι αὐτό!* κοιν. β) Ὁργὴ μανιώδης, ἐξαγρίωσις Θράκ. (Ἀδριανούπ.) Πόντ. (Κερασ.): *Πάνου 'ς τ' ἀγρίμα τ' ἔκαμι τὸν φόνου Ἀδριανούπ.* 2) Τὸ ποιεῖν, τὸ ἐμβάλλειν φόβον, ἐκφόβησις Πόντ. (Ὁφ. Χαλδ.) κ. ἄ.: *Τὸ ἀγρεμα καλὸν οὐτὸ ' ἐν Ὁφ.* 3) Παθ. τὸ αἶσθημα τοῦ φόβου, οἷον εἰς τὸ σκότος, εἰς τὴν ἐρημίαν, ἡ φρίκη, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται τις πρὸ τοῦ κινδύνου Πόντ. (Ὁφ. Σάντ. Χαλδ.) 4) Μεταφ. ἐπὶ τοῦ καιροῦ, ἡ ἐπὶ τὰ χεῖρω τροπὴ Στερελλ. (Αἰτωλ.): *Ἐφ' γι ἀπάνου 'ς τ' ἀγρίμα τ' κιροῦ. Ἀγρίμα πῶκαμι οὐ κιρός!* 5) Ὁ ἐρεθισμὸς τῶν οὐλῶν κατὰ τὴν ὁδοντοφυτίαν τῶν νηπίων καὶ ἡ ὀρεξις αὐτῶν νὰ δάκνουν Καλαβρ.

ἀγριεμάρα ἡ, Ζάκ.

Ἐκ τοῦ οὖσ. ἀγρίεμα ἡ ἀγριεμός.

Τὸ νὰ εἶναι τις ἄγριος, ἀτίθασος, ἀγριότης: *Ἀγριεμάρα ποῦ ἔχει αὐτὸ τ' ἄλογο!*

ἀγριεμός ὁ, Νάξ. (Ἀπύρανθ.) ἀγριμός Λέσβ.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀγριεύω.

1) Τὸ νὰ εἶναι τις ἄγριος, ἀποτρόπαιος, βλοσυρότης, στυγνότης καὶ ὁ ἐκ ταύτης φόβος, ἀποτροπιασμὸς Λέσβ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.): *Εἶδα παλαιό' εἰρος ἦτονε ' κείνος, ἀγριεμός ἦτονε νὰ τὸν ἀξανοίης!* Ἀπύρανθ. *Τὸν πρόσουπό τ' - τοῦ σπῖτ' ἦταν ἀγριμός Λέσβ.* 2) Ὁργή, θυμός, ἡ ὀργίλη ἔκφρασις τοῦ προσώπου Λέσβ.: *Εἶχε ἓνα θ' μό, ἔ'ε'ε'ε' ἀγριμό, ποῦ θάρεις ποῦς τὰ μάτια τ' στάζαν αἷμα.*

***ἀγριευτός** ἐπίθ. ἀγρξεντέ Τσακων.

Ἐκ τοῦ ρ. ἀγριεύω.

Ἐξηγριωμένος: *Μ' ἀγρξεντοὶ ψιλοὶ* (μὲ ἐξηγριωμένους ὀφθαλμούς). Συνών. ἀγριεμένος (ἰδ. ἀγριεύω).

ἀγριεύω κοιν. καὶ Πόντ. ἀγριεύω Κρήτ. ἀγριεύω Κίμωλ. Κρήτ. Κύθν. Νάξ. Χίος (καὶ ἀγριεύω) ἀγριεύω Κρήτ. Πόντ. (Κερασ.) ἀγριεύω Κρήτ. ἀγριεύω Κρήτ. ἄγριεύω Σύμ. ἀγρεύω Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Ὁφ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) ἄγρεύω Ἰκαρ. ἀεργεύω Μεγίστ. ἀγριέου βόρ. ἰδιώμ. ἀγριέου Λέσβ. ἀγριέου Πελοπν. (Μάν.) ἀγρεύου Μακεδ. (Σέρρ. Σισάν. Χαλκιδ.) ἀγρξέγγου Τσακων. Μέσ. ἀγριεύομαι Ἄνδρ. Πελοπν. (Οἶν.) Προπ. (Ἀρτάκ. Πάνορμ.) κ. ἄ. ἀγριεύομαι Θράκ.

ἀγριεύομαι Κάρπ. Κρήτ. ἄγριεύομαι Σύμ. ἀγρεύομαι Πόντ. (Ὁφ.) ἀγρεύομαι Πόντ. (Κερασ. Τραπ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄγριος. Ὁ τύπ. ἀγριεύω καὶ ἐν τῷ Ἐρωτοκρ. Δ στ. 415 (ἐκδ. ΣΞανθοῦδ.) Τὸ ἀγρεύου προ- λθεν ἐκ τοῦ ἀγριεύω κατ' ἐπένθ. τοῦ ι. Διὰ τοὺς τύπ. ἀγρεύω καὶ ἀεργεύω πβ. ἄγρος καὶ ἀεργίος ἐν λ. ἄγριος, διὰ δὲ τὴν ἀφαίρ. τοῦ α ἐκ τοῦ ἄγριεύω καὶ ἀγρεύω ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1, 213.

1) Ἀμτβ. Ἐξαγριόμαι, παροξύνομαι, ἐρεθίζομαι α) Ἐπὶ ἐμψύχων κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Πάντ. Τραπ. Χαλδ.) Τσακων. : Ἀγρίεψεν τὸ ἄλογο - ἡ κάττα - ὁ σκύλλος κοιν. Μὴ φωνάζης, γιατί ἀγριεύει τὸ πουλάρι Ἡπ. Ἀπόφθι τὰ σκ' ἄλλὰ ἀγρίψαν πουλύ, δὲν ξέρου γιατί ἔτρουγαν (ὕλακτουν) Σισάν. Ἀγρίψι τοῦ μιλίδθ' (ὄρος τῆς μελισσοκομίας. Λέγεται ὅταν ἐν τῇ κυψέλῃ πολλα- πλασιάζονται οἱ κηφήνες, ἐλαττώνονται δὲ αἱ ἐργάτιδες) Χαλκιδ. (πβ. τὸ ἀρχ. ἀγριαίνειν ἐπὶ ζῴων ὁμοίως λεγόμε- νον). Τὸ παιδὶν μ' ἀεργεύει καὶ πάει (ὁσημέραι καθί- σταται ἀγριώτερον, μᾶλλον ἀτίθασον) Μεγίστ. Ἀμ' ἀγρίεψη λιγάκι ὁ πατέρας του, τοῦ πάει τρίτη καὶ τετάρτ' (τρόμος τὸ καταλαμβάνει) Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Τί σοῦ εἶπα καὶ ἀγρίψις; Ἡπ. (Ζαγόρ.) Ἐγρεψεν καὶ τερεῖ με (μὲ προσβλέπει μὲ ἄγριον ὄμμα) Χαλδ. Ἡ σημ. καὶ ἐν τῷ Ἐρωτοκρ. Πβ. Δ στ. 415 (ἐκδ. ΣΞανθοῦδ.) «θωρῶ μὲ δίχως ἀφορμὴ ἀγριεύεις καὶ μανίζεις». Συνών. ἀγριαίνω, θυμώνω.

β) Ἐπὶ ἀψύχων κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ.): Ἀγρίεψαν τὰ μάτια του κοιν. Ἐγρεψαν τ' ὀμμάτ' Χαλδ. Ἀγριεύει ἡ θάλασσα (λαμβάνει ἀγρίαν μορφήν, ταράσσεται, ἐξεγείρεται). Ἀγριεύει ὁ ἀέρας - ὁ καιρὸς (γίνεται σφοδρότερος) κοιν. Ἀγριεύουν τὰ βουνὰ ἀπ' τὰ χιόνια Ἡπ. Ἀγριεμένη θάλασσα (πβ. Λουκιαν. Τόξαρ. 20 «πέλαγος ἡγριωμένον»), ἀγριεμένο πρόσωπο κοιν. Τὸ κηπάρι ἀγρίεψε τόσα χρόνια ἀπεριποίητο Παξ. Ἡγρίεψε τὸ χωράφι (ἔμεινεν ἀκαλλέργητον καὶ ἐκ τούτου ὕλομανεῖ) Χίος Βουνὸ ἀγριεμένο (τὸ μὴ ἔχον ἐπὶ τῶν κλι- τύων του καλλιεργουμένους ἀγρούς) Κύθν. Πβ. τὸ ἀρχ. ἀγριῶ ἐπὶ τόπου ὁμοίως λεγόμενον. Ἐπίσης ἀγρίωμα. Καὶ μετβ. ἀγριῶ, ἐξαγριῶ, ἐρεθίζω, παροξύνω α) Ἐπὶ ἐμψύχων κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οἶν. Χαλδ. κ. ἄ.) Τσακων. : Μὴ ἀγριεύης τὸ βόδι Πελοπν. (Λακων.) Ἀγρίεψες τὰ πουλλιά Κρήτ. Ἡγρίεψές το τὸ ζῷ; δὲ δὸ πιάθ' (ἐὰν ἐξαγριώσης τὸ ζῷον, δὲν δύνασαι νὰ τὸ συλλάβῃς) Μύκ. Ἀγρίψα τοῦ μ' ἰάρε' κ' ἔφ'γι Ἡπ. Ἀγρεύω τ' αἰγίδ' Χαλδ. Ἐγρεψες τὰ κοσσάρας (ὄρνιθας) Κερασ. Μὲ τὰ λόγια δὸν τὸν ἀγρίεψεν Κρήτ. Τὸν ἀγρίεψε καὶ δὲν ἔρχεται πλεὰ Πελοπν. (Ἀρκαδ.) Εἶν' ἀγριεμένου τοῦ σκ' ἄλλι, μὴν τοῦ ζ' γῶν'ς, θά σι φάη (μὴ τὸ πλησιάζῃς, θά σὲ δαγκάσῃ) Στερελλ. (Αἰτωλ.) || Ἄσμ.

Τὸν Ἀπρίλι καὶ τὸν Μά' | πέρδικαν ἐμέρωνα
καὶ ὅσο τὴν ἐμέρωνα, | τόσο 'κεῖν' ἐγριεύετο
κ' ἐκακωσυνεύετο

Κάρπ. β) Ἐπὶ ἀψύχων κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ.) Τσακων. Ἀγριεύω τὰ μάτια μου κοιν. Ἀγρεύω τ' ὀμμάτ' Κερασ. Ἀμ' ἀγριεῖ' τοῦ μ' αὐτ' οὐ πατέρας, τρέμ' τοῦ πιδι Αἰτωλ. 2) Μέσ. φέρομαι ἀγροίκως, σκαιῶς πρὸς τινά Σύμ. : Τί μοῦ ἄγριεύεσαι τώρα; 3) Μετβ. εἰς ταραχὴν καὶ φόβον ἐμβάλλω τινά, φοβῶ Κρήτ. Πόντ. (Κερασ. Ὁφ. Τραπ.) κ. ἄ. : Τ' ὄνειρο ἀπὸ εἶδενε τὸν ἀγρίεψεν Κρήτ. Εὐρέθηκεν 'ς τὰ σκοτεινὰ καὶ τὸν ἀγρίεψενε τὸ σκοτίδι αὐτόθ. Ὁ δέσκαλον ἔγρεψεν τὸ παιδὶν καὶ ἄλλο 'κι θέλ' νὰ πάη 'ς σὸ σκολεῖον (ὁ διδάσκαλος ἐφόβησε τὸ παιδί καὶ δὲν θέλει πλέον νὰ φοιτήσῃ εἰς τὸ σχολεῖον) Τραπ. Ἀίτικα

λακιστία λές τῶ ἀγρεύεις τὸ γαρδέλλι (τοιούτους λόγους λέγεις καὶ φοβίζεις τὸ παιδίον) Ὁφ. Ἐποίτδε ἀτόσα τὰ μάτ' ε' τῶ ἔγρεψέ με (ἔκαμεν τόσον μεγάλους τοὺς ὀφθαλμούς του καὶ μ' ἐφόβησε) αὐτόθ. Μή μου τὰ λές αὐτὰ καὶ ἀγριεύομαι Ἀρτάκ. Πάνορμ. Ἀγριεύτηκα ἅμα εἶδα τὸ λείψανο (τὸν νεκρὸν) Ἀνδρ. Μαναχὸς ἀπέσ' 'ς σ' ὁσπίτ' ἀγρεύομαι (μόνος μέσα εἰς τὸ σπίτι φοβοῦμαι) Ὁφ. Τῇ νύχτα ἀγρεύομαι τῶαι πονθὲ οὐ πάγω (τὴν νύκτα φοβοῦμαι καὶ δὲν πηγαίνω πονθενά) αὐτόθ.

ἀγρίζευτος ἐπίθ. Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *γριζευτός < γρι- ζεύω.

Ὁ ἀνεκρίζωτος, ὁ μὴ ἀνασκαφεῖς καὶ καθαρθεῖς ἐκ τῶν ριζῶν, κυρίως ἐπὶ δάσους, ὅπερ τεμνόμενον γίνεται ἀγρός, ἢ ἐπὶ ἀγροῦ χερσωθέντος καὶ δεομένου ἀνασκαφῆς.

ἀγριλίκι τό, Ἡπ. (Δρόβιαν.) Πελοπν. (Γορτυν. Με- γαλόπ. Μεσσ.) ἀγριλίξ' Μακεδ. (Γρεβεν.) Σάμ. ἄγριλίκι Πελοπν. (Λάστ.) ἀγουριλίκι Πελοπν. (Μεσσ.) ἀγουριλίκι Πελοπν. (Μεσσ.) ἄγουριλίκι Πελοπν. (Μεσσ.) ἀγαρίλιξ' Θεσσ. ἄγαρίλιξ' Θεσσ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. ađırlık.

1) Προγαμαία δωρεὰ τοῦ γαμβροῦ πρὸς τὴν νύμφην ἰδίᾳ, ὅταν οὗτος χῆρος ὢν ἔρχεται εἰς δεύτερον γάμον, ἢ δὲ νύμφη εἶναι παρθένος ἔνθ' ἄν. 2) Προγαμαία δω- ρεὰ τοῦ γαμβροῦ πρὸς τὴν νύμφην, ὅταν ἔρχεται εἰς τέταρτον γάμον, διὰ νὰ πείσῃ αὐτὴν νὰ στέρξῃ εἰς τὸν γάμον τοῦτον μὴ ὄντα νόμιμον Πελοπν. (Μεσσ.): Ὁ γαμπρὸς τῆς γράφει ἐν' ἀμπέλι γιὰ γουρλίκι.

ἀγριλίτσα ἡ, Κεφαλλ.

Ἀγνώστου ἐτύμου.

Τὸ φυτὸν πουτορία ἢ Καλαβρικὴ (putoria Calabrica). Συνών. ἀγριορρίζαρο.

ἀγρίλλιαστος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀγρίλλιαστους Σάμ. ἀγρίλλιαγος Πελοπν. (Κυνουρ.) ἀγρίλλιαος Πελοπν. (Βούρ- βουρ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *γριλλιαστός < γριλ- λιάζω. Διὰ τὴν ἀποβολὴν τοῦ γ ἐν τῷ τύπ. ἀγρίλλιαος πβ. καὶ ἀνέγγιαος ἐκ τοῦ ἀνέγγιαγος, δι' ὃ ἰδ. ἄγγια- χτος.

Ἀβραστος, ἄψητος, ἐπὶ κρέατος ἔνθ' ἄν. : Μὰ τί, θὰ τὸ φάμε ἀγρίλλιαγο; Κυνουρ.

ἀγριμάκι τό, Κρήτ.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἀγρίμι.

Τὸ μικρὸν ἀγρίμι 2 β, ὃ ἰδ. : Ἄσμ.

Ἀγρίμι καὶ ἀγριμάκια μου, λάφια μου μερωμένα.

ἀγρίμι τό, ἀγρίμιν Λυκ. (Λιβύσσ.) Πόντ. Χίος (Καρ- δάμ.) ἀγρίμι κοιν. ἀγρίμ' βόρ. ἰδιώμ. ἀγρίμ' Μακεδ. (Χαλκιδ.) ἀγρίμιν Τσακων. ἄγριμι Νάξ. (Φιλότ.) ΣΖαμπελ. Ἄσμ. δημοτ. 764 ἄγριμ' Σάμ.

Ἐκ τοῦ μεσν. ἀγρίμαιον διὰ τοῦ πληθ. ἀγρίμια, ἐξ οὗ *ἀγρίμια, κατὰ τὸ ἀντίστροφον σχῆμα καλάμια - καλάμι, θαλάμια - θαλάμι κτλ. Πβ. ΓΧατζιδ. ἐν Ἀθηνᾶ 22 (1910) 240 κέξ. Τὸ ν ἐν τῷ τύπ. ἀγρίμιν' προήλθεν ἐκ τοῦ πληθ. τύπ. ἀγρίμια προφερομένου ἀγρίμνια. Πβ. ἀμνίδι ἐκ τοῦ ἄμνια, δι' ὃ ἰδ. ἄμα. Πβ. καὶ μεσν. ἐπίθ. Ἀγρίμης.

